ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 3ης Απριλίου 2008 *

Στην υπόθεση C-331/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Rechtbank te Amsterdam (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 27 Ιουλίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 31 Ιουλίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

K. D. Chuck

κατά

Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen, K. Schiemann, P. Kūris (εισηγητή) και J.-C. Bonichot, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενικός εισαγγελέας: J. Mazák
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— το Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, εκπροσωπούμενο από τους E. Pijnacker Hordijk και S. J. H. Evans, advocaten,

— η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από την H. Sevenster,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Γεωργιάδη καθώς και από τις Ζ. Χατζηπαύλου και Ο. Πατσοπούλου,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τη W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους V. Kreuschitz και M. van Beek,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιανουαρίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 48 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 631/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004 (ΕΕ L 100, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71)

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς με αντιδίκους τον K. D. Chuck και το Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (διοικητικό συμβούλιο του ταμείου κοινωνικής ασφαλίσεως, στο εξής: SVB) σχετικά με την άρνηση του Ταμείου να λάβει υπόψη τις εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως που κατέβαλε ο K. D. Chuck στη Δανία με την αιτιολογία ότι δεν κατοικούσε σε κράτος μέλος κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης χορηγήσεως συντάξεως.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1408/71 προσδιορίζει τα πρόσωπα που καλύπτει και ορίζει στην παράγραφο 1:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για εργαζόμενους που υπάγονται ή υπήχθησαν στην νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογενείας τους και για τους επιζώντες τους.»

4 Κατά το άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71 που φέρει τον τίτλο «Άρση της ρήτρας κατοικίας. Επίπτωση της υποχρεωτικής ασφαλίσεως στην απόδοση των εισφορών»:

«1. Εκτός αν ο παρών κανονισμός προβλέπει άλλως, οι εις χρήμα παροχές αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, οι συντάξεις εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικής ασθενείας και τα επιδόματα θανάτου που αποκτώνται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών δεν δύνανται να υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναστολή, κατάργηση, κατάσχεση επειδή ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο, όπου ευρίσκεται ο φορέας οφειλέτης.

[...]»

5 Κατά το άρθρο 48 του κανονισμού 1408/71 που φέρει τον τίτλο «Περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας κατώτερες του έτους»:

«1. Παρά το άρθρο 46, παράγραφος 2, ο φορέας κράτους μέλους δεν υποχρεούται να χορηγεί παροχές δυνάμει χρονικών περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει και οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη στιγμή της επέλευσης του κινδύνου, σε περίπτωση που:

— η διάρκεια των εν λόγω χρονικών περιόδων είναι μικρότερη του έτους,

και

— αν ληφθούν υπόψη οι περίοδοι αυτές και μόνο, δεν αποκτάται δικαίωμα παροχών δυνάμει των διατάξεων αυτής της νομοθεσίας.

2. Ο αρμόδιος φορέας καθενός από τα άλλα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη λαμβάνει υπόψη τις περιόδους που αναφέρονται στην παράγραφο 1 για την εφαρμογή του άρθρου 46, παράγραφος 2, με εξαίρεση το στοιχείο β΄.

3. Στην περίπτωση που η εφαρμογή της παραγράφου 1 θα είχε ως αποτέλεσμα να απαλλαγούν από τις υποχρεώσεις τους όλοι οι φορείς των ενδιαφερόμενων κρατών, οι παροχές χορηγούνται αποκλειστικά κατά τη νομοθεσία του τελευταίου από τα κράτη αυτά, οι προϋποθέσεις της οποίας πληρούνται, σαν να είχαν πραγματοποιηθεί όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως και κατοικίας, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν και ελήφθησαν υπόψη σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφοι 1 έως 4, υπό τη νομοθεσία του κράτους αυτού.»

6 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138, στο εξής: κανονισμός εφαρμογής) ορίζει στο άρθρο του 36, παράγραφος 3:

«Εφόσον ο αιτών κατοικεί στο έδαφος ενός κράτους που δεν είναι κράτος μέλος υποχρεούται να υποβάλει την αίτησή του στον αρμόδιο φορέα εκείνου από τα κράτη μέλη στη νομοθεσία του οποίου υπήγετο τελευταία ο μισθωτός ή μη μισθωτός.»

Η εθνική νομοθεσία

7 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του νόμου περί ασφαλίσεως γήρατος (Algemene Ouderdomswet, στο εξής: AOW) ορίζει τα ακόλουθα:

«Ασφαλισμένοι κατά την έννοια των διατάξεων αυτών είναι,

a) οι κάτοικοι καθώς και,

b) οι μη κάτοικοι που υπόκεινται στον φόρο εισοδήματος για επαγγελματική δραστηριότητα μισθωτού που άσκησαν στις Κάτω Χώρες και δεν έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας.»

8 Κατά το άρθρο 7 του AOW:

«Δικαίωμα συντάξεως γήρατος σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου έχουν τα πρόσωπα:

a) που συμπλήρωσαν το 65ο έτος της ηλικίας τους, και

b) που, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, ήταν ασφαλισμένα κατά την περίοδο που άρχισε την ημερομηνία συμπληρώσεως του 15ου έτους της ηλικίας τους και έληξε την ημερομηνία συμπληρώσεως του 65ου έτους της ηλικίας τους.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9 Ο K. D. Chuck, Βρετανός υπήκοος, εργάστηκε και διέμεινε στις Κάτω Χώρες κατά τις περιόδους από 1ης Σεπτεμβρίου 1972 έως 1ης Απριλίου 1975 καθώς και από 1ης Ιανουαρίου 1976 έως 31ης Δεκεμβρίου 1977. Κατά τους εννιά μήνες μεταξύ αυτών των δύο περιόδων εργάστηκε στη Δανία όπου κατέβαλε εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως. Από 1ης Ιανουαρίου 1978, διαμένει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Όταν συμπλήρωσε το 65ο έτος της ηλικίας του υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος στο SVB.

10 Το SVB χορήγησε στον K. D. Chuck σύνταξη γήρατος με προσαύξηση από τον Δεκέμβριο του 2000 μειωμένη κατά 90 % για τα 45 έτη κατά τα οποία δεν ήταν ασφαλισμένος. Για τον υπολογισμό του ποσού της συντάξεως, το SVB δεν έλαβε υπόψη τις περιόδους ασφαλίσεως που είχε συμπληρώσει ο αιτών στη Δανία με την αιτιολογία ότι δεν κατοικούσε πλέον στο έδαφος κράτους μέλους και, κατά το SVB, δεν μπορούσε να επικαλεστεί το άρθρο 48 του κανονισμού 1408/71.

11 Ο K. D. Chuck υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής στο SVB, που την απέρριψε με απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 2002. Τότε ο K. D. Chuck άσκησε προσφυγή ενώπιον του Rechtbank te Amsterdam.

12 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 48 του κανονισμού 1408/71, οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε στη Δανία έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως. Το γεγονός ότι δεν κατοικούσε πλέον στο έδαφος κράτους μέλους κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς του δεν εμποδίζει την εφαρμογή του άρθρου 48.

13 Στις 27 Ιουλίου 2006, το Rechtbank te Amsterdam ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Στην περίπτωση που ο εργαζόμενος κατοικεί εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας κατά την ημερομηνία συμπληρώσεως συντάξιμης ηλικίας, έχει εφαρμογή το άρθρο 48 του κανονισμού 1408/71 κατά τον ίδιο τρόπο που θα εφαρμοζόταν αν ο εργαζόμενος αυτός κατοικούσε στο έδαφος της Κοινότητας;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

14 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ρωτά, κατά τα ουσιώδη, αν το άρθρο 48, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα του τελευταίου κράτους μέλους στο οποίο κατοικούσε ο εργαζόμενος υπήκοος κράτους μέλους να λάβει υπόψη, για τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος του εργαζομένου που κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως εκκαθάρισης της συντάξεως αυτής κατοικεί σε τρίτο κράτος, τις περιόδους εργασίας που πραγματοποίησε σε άλλο κράτος μέλος υπό τους ίδιους όρους ως εάν ο εργαζόμενος κατοικούσε πάντα στο έδαφος της Κοινότητας.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

15 Το SVB φρονεί ότι ο κανονισμός 1408/71 κατοχυρώνει τα δικαιώματα και τις παροχές μόνο στους εργαζόμενους που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας ενώ από τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν συνάγεται ότι οιοσδήποτε εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού μπορεί αυτομάτως να αντλήσει δικαιώματα από αυτόν.

16 Το SVB προσθέτει ότι δεν υποχρεούται να εφαρμόσει τις διατάξεις του άρθρου 48 του κανονισμού αυτού σε αιτούντα που κατοικεί εκτός Κοινότητας παρά μόνον αν το σύνολο των παροχών μπορούσε να εξαχθεί βάσει του άρθρου 10 του ίδιου κανονισμού. Όμως η διάταξη αυτή προβλέπει τη δυνατότητα εξαγωγής συντάξεως μόνον προς άλλο κράτος μέλος. Για τον λόγο αυτό, οι δανικές αρχές δεν υποχρεούνται να εξαγάγουν τη σύνταξη προς τρίτο κράτος οπότε είναι παράλογο να θεωρηθεί ότι το άρθρο 48 υποχρεώνει τις ολλανδικές αρχές να λάβουν υπόψη τις εισφορές που κατέβαλε ο K. D. Chuck στη Δανία.

17 Το SVB υποστηρίζει εξάλλου ότι, δεδομένου ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει την εξαγωγή των παροχών αυτών, είναι κατά μείζονα λόγο αδύνατο να συναχθεί από το δίκαιο αυτό το δικαίωμα εξαγωγής του συνυπολογισμού των ασφαλιστικών περιόδων, βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166, σ. 1).

18 Υπέρ της καταφατικής απάντησης στο προδικαστικό ερώτημα η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 42 ΕΚ θεσπίζει σύστημα που κατοχυρώνει τα δικαιώματα κοινωνικής ασφαλίσεως των εργαζομένων προκειμένου να ενθαρρύνει την ελεύθερη κυκλοφορία τους. Προς τούτο, το εν λόγω άρθρο προβλέπει, αφενός, τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων ασφαλίσεως για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής εκτός του εδάφους κάθε κράτους μέλους και, αφετέρου, την υποχρέωση καταβολής των παροχών σε ολόκληρο το έδαφος της Κοινότητας. Επιπλέον, το άρθρο 36, παράγραφος 3, του κανονισμού εφαρμογής προβλέπει τη διαδικασία αιτήσεως της συντάξεως γήρατος για τα πρόσωπα που δεν κατοικούν σε κάποιο από τα κράτη μέλη.

19 Υπέρ της αρνητικής απάντησης στο προδικαστικό ερώτημα, η Ολλανδική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι ο κανονισμός 1408/71 έχει ως στόχο να διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας, άποψη που επιβεβαιώνει το γράμμα του άρθρου 42 ΕΚ κατά το οποίο το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών.

20 Τέλος, η Ολλανδική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, αν η σύνταξη γήρατος πρέπει να υπολογιστεί σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, αυτό δε σημαίνει ότι μπορεί να εξαχθεί προς άλλο κράτος μέλος προκειμένου να πληρωθεί εκεί. Ο κανονισμός δεν τέμνει το ερώτημα αυτό που εμπίπτει αποκλειστικά στην εθνική νομοθεσία.

21 Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προτείνει την απάντηση ότι, όταν ο εργαζόμενος κατοικεί εκτός Κοινότητας κατά τον χρόνο συμπληρώσεως της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως, το άρθρο 48 του κανονισμού 1408/71 πρέπει να εφαρμοστεί κατά τον ίδιο τρόπο όπως και αν ο εργαζόμενος κατοικούσε στο έδαφος της Κοινότητας. Κατά την άποψή της, το γεγονός ότι ο τόπος κατοικίας βρίσκεται εντός ή εκτός κοινοτικής επικράτειας δεν έχει καμία επιρροή στην εφαρμογή της διάταξης αυτής.

22 Συναφώς, υποστηρίζει ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο κανονισμός 1408/71 έχει ως αποκλειστικό στόχο να εξασφαλίσει τον συντονισμό μεταξύ των εθνικών συστημάτων. Αφήνει συνεπώς να υπάρχουν διαφορετικά εθνικά συστήματα που προβλέπουν διαφορετικές οφειλές έναντι των διαφόρων εθνικών φορέων.

23 Επιπλέον, το καθοριστικό κριτήριο για την εφαρμογή των κανόνων αυτών είναι η σχέση μεταξύ του εργαζομένου και του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους, στο οποίο υπήχθη επί συγκεκριμένη περίοδο χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο τόπος όπου άσκησε την επαγγελματική του δραστηριότητα.

24 Η Επιτροπή συνάγει εξ αυτού ότι η συλλογιστική του SVB αναιρεί μεγάλο μέρος των πρακτικών αποτελεσμάτων της αρχής του συνυπολογισμού που διατυπώνει ο κανονισμός 1408/71. Όμως, καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν επιβάλλει να καταβάλλονται πράγματι οι κοινωνικές παροχές εντός τρίτων κρατών. Ο τρόπος καταβολής των παροχών αυτών εξακολουθεί να διέπεται από το εθνικό δίκαιο.

25 Η Ελληνική και η Ιταλική Κυβέρνηση συμμερίζονται κατά τα ουσιώδη την άποψη της Επιτροπής. Η πρώτη εξ αυτών επισημαίνει επίσης τη σημασία του άρθρου 36 του κανονισμού εφαρμογής, που αφορά την περίπτωση του εργαζομένου ο οποίος δεν κατοικεί στο έδαφος της Κοινότητας κατά τον χρόνο αιτήσεως των παροχών.

Η απάντηση του Δικαστηρίου

26 Υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ (που έγινε άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ και στη συνέχεια, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 42 ΕΚ) αφήνει ανέπαφες τις διαφορές μεταξύ των συστημάτων ασφαλίσεως των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, και τις διαφορές ως προς τα δικαιώματα των προσώπων που εργάζονται σ' αυτά (απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1991, C-227/89, Rönfeldt, Συλλογή 1991, σ. I-323, σκέψη 12).

27 Ο κανονισμός 1408/71 δεν θεσπίζει κοινό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά αφήνει ανέπαφα τα διάφορα εθνικά συστήματα και έχει ως μοναδικό σκοπό να εξασφαλίσει τον συντονισμό μεταξύ τους (απόφαση της 5ης Ιουλίου 1988, 21/87, Borowitz, Συλλογή 1988, σ. 3715, σκέψη 23). Αφήνει να υπάρχουν διαφορετικά συστήματα που δημιουργούν διαφορετικές απαιτήσεις έναντι των διαφόρων φορέων, κατά των οποίων ο δικαιούχος έχει άμεσα δικαιώματα είτε δυνάμει μόνο του εσωτερικού δικαίου είτε δυνάμει του εσωτερικού δικαίου συμπληρωμένου εν ανάγκη από το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση της 6ης Μαρτίου 1979, 100/78, Rossi, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 453, σκέψη 13).

28 Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι οι κανονισμοί που εκδίδονται για την εφαρμογή του άρθρου 51 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνεύονται με γνώμονα τον στόχο που επιδιώκει το κείμενο αυτό που είναι να εξασφαλίσει τη δημιουργία όσο το δυνατόν πληρέστερης ελευθερίας της κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (βλ. αποφάσεις της 12ης Οκτωβρίου 1978, 10/78, Belbouab, Συλλογή τόμος 1978, σ. 591, σκέψη 5, και της 14ης Νοεμβρίου 1990, C-105/89, Buhari Haji, Συλλογή 1990, σ. I-4211, σκέψη 20).

29 Είναι δεδομένο ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν καλύπτει ρητά την περίπτωση της κύριας δίκης όσον αφορά την επίπτωση του τόπου κατοικίας του ασφαλισμένου κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος, στον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του για τις περιόδους εργασίας που συμπλήρωσε σε διάφορα κράτη μέλη.

30 Συγκεκριμένα, το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού απαιτεί για την εφαρμογή του τη συνδρομή δύο προϋποθέσεων, δηλαδή ότι ο εργαζόμενος είναι υπήκοος ενός των κρατών μελών (ή άπατρις ή πρόσφυγας που διαμένει στο έδαφος κράτους μέλους) και ότι υπάγεται ή υπήχθη στη νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών.

31 Εξάλλου, το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού απαγορεύει τις ρήτρες κατοικίας μόνο μεταξύ των κρατών μελών.

32 Ωστόσο, όπως υπογραμμίζει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 44 των προτάσεών του, ο κανονισμός 1408/71 επιδιώκει τον στόχο που διατυπώνει το άρθρο 51 της Συνθήκης, προλαμβάνοντας τις αρνητικές συνέπειες που μπορεί να έχει η άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στη χορήγηση των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως στους εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους, ιδίως όσον αφορά τη σταδιοδρομία των διακινούμενων εργαζομένων που κατέβαλαν εισφορές σε διάφορα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, δηλαδή να τους δώσει τη βεβαιότητα ότι θα διατηρήσουν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά τους που στηρίζονται στις εισφορές τους σε συστήματα συνταξιοδοτήσεως ακριβώς όπως και ο εργαζόμενος που δεν άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Κοινότητας.

33 Το άρθρο 48 του κανονισμού αυτού, αναφερόμενο στον συνυπολογισμό των κατωτέρων του έτους περιόδων ασφαλίσεως που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του συστήματος συγκεκριμένου κράτους μέλους και των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί σε άλλα κράτη μέλη, συμβάλλει στην κατοχύρωση υπέρ του εργαζομένου της ελευθερίας να κυκλοφορεί μεταξύ των κρατών μελών.

34 Στη συνέχεια, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 48 που, σημειωτέον, δεν εξαρτά την εφαρμογή του από τον τόπο κατοικίας του εργαζομένου κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι η απλή μεταφορά από τον ενδιαφερόμενο της κατοικίας του σε τρίτο κράτος είναι ικανή να υπονομεύσει το δικαίωμά του για υπολογισμό της συντάξεως γήρατος σύμφωνα με τους κανόνες που διατυπώνει το άρθρο αυτό.

35 Εξάλλου, από το γράμμα του άρθρου 36, παράγραφος 3, του κανονισμού εφαρμογής, προκύπτει, αφενός, ότι η αίτηση χορηγήσεως συντάξεως γήρατος μπορεί να υποβληθεί από μη κάτοικο σε κράτος μέλος και ότι, αφετέρου, απευθύνεται σε αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους στη νομοθεσία του οποίου υπαγόταν τελευταία ο αιτών. Ο κοινοτικός νομοθέτης δηλαδή πρόβλεψε την περίπτωση του εργαζομένου που, όπως ο K. D. Chuck, κατοικεί σε τρίτο κράτος και εργάστηκε και κατέβαλε εισφορές σε διάφορα κράτη μέλη.

36 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι στον εργαζόμενο που βρίσκεται στην περίπτωση του K. D. Chuck πρέπει να εφαρμοστεί η αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων εργασίας που πραγματοποιήθηκαν στα κράτη μέλη, όπως ορίζεται στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 για τον υπολογισμό της οικείας συντάξεως γήρατος.

37 Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι το τελευταίο από τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη δεν υποχρεούται να καταβάλει τη σύνταξη αυτή στο έδαφος τρίτου κράτους.

38 Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται, όπως παρατηρεί και ο γενικός εισαγγελέας ότι, ναι μεν το άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71 θεσπίζει απόλυτο δικαίωμα για λήψη της συντάξεως σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, πλην όμως ούτε ο κανονισμός αυτός ούτε κάποια άλλη διάταξη του κοινοτικού δικαίου υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να καταβάλουν συντάξεις σε τρίτα κράτη. Συνεπώς, η πρακτική κατά την οποία γίνεται η καταβολή συντάξεως γήρατος εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους του φορέα που οφείλει τη σύνταξη αυτή.

39 Βάσει όλων των προεκτεθέντων, στο προδικαστικό ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι το άρθρο 48, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα του τελευταίου κράτους μέλους στο οποίο κατοικούσε ο εργαζόμενος υπήκοος κράτους μέλους να λάβει υπόψη, για τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος του εργαζομένου αυτού ο οποίος κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως εκκαθάρισης της συντάξεως αυτής κατοικεί σε τρίτο κράτος, τις περιόδους εργασίας που πραγματοποίησε σε άλλο κράτος μέλος υπό τους ίδιους όρους ως εάν ο εργαζόμενος εξακολουθεί να κατοικεί στο έδαφος της Κοινότητας.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 48, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 631/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα του τελευταίου κράτους μέλους στο οποίο κατοικούσε ο εργαζόμενος υπήκοος κράτους μέλους να λάβει υπόψη, για τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος του εργαζομένου αυτού ο οποίος κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως εκκαθάρισης της συντάξεως αυτής κατοικεί σε τρίτο κράτος, τις περιόδους εργασίας που πραγματοποίησε σε άλλο κράτος μέλος υπό τους ίδιους όρους ως εάν ο εργαζόμενος εξακολουθεί να κατοικεί στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

(υπογραφές)